



For Norge

Taler

Johan Sebastian Welhaven

Dato

13 januar 1846

Sted

Christiania

Omstendigheter

"Studenternes nordiske Høitid"

- 1 Jeg skal indlede et Bæger for Norge, og jeg ved, at det vil blive hævet med
almindelig Jubel; thi saaledes have altid Nordmændene hilset Norges Navn.
Men naar vi gjenkalde os og prøve den indre Stemning ved saa mange af disse
patriotiske Udraab, da vilde vi dog deri finde Mindelsen af en beklemt Glæde og
5 af en utryg Begeistring.

- Saaledes baaret paa Følelsens dunkle Opbølgen, har Jubelen for Norge snart
været vemodblandet, snart forbittret af Harme eller Anklage. Meget ofte var
Sangen og Raabet for Norges Flor, for Norges Frihed og Ære, der stilledes mod
10 Angreb og Miskjendelse udenfra, blotte udbrud af halvklare Forhaabninger, der
skulde dække den altid vaagne Følelse af Landets Afmagt og den raadville
Opfatning af de virkelige Forholds Krav. Den gamle Nordmandssang, hvormed
vi ogsaa denne Gang have viet Norges Bæger, fik sin Vegt af denne Stemning,
der har givet den norske Patriotisme et Anstrøg af krænket Stolthed; og skjønt
15 Haabets Orakelsprog, der i Sangen udtales, er gaaet i Opfyldelse, have vi dog,
just i denne Sang, fundet Udtrykket for et Savn, som vor første "Opvaagnen" ei
hævede. Vor patriotiske Glæde har allevegne søgt at vække Gjenklang; men med
al dens Stræben efter en Anerkjendelse udenfra for det nye Liv i "Kæmpers
Fødeland", har den dog saa længe fundet sig hensat i en isoleret Tilstand, hvorfra
20 vor Nationalfølelses hævede Stemme ligesom er tonet ud i en tom Fjernhed.

- Det maa nu erkjendes, at denne tvungne Stilling med alle dens Egenheder har
været vildledende i mangan Retning af vor indre Udvikling, hvis Betingelser vi
herefter ville finde indtagne i et videre Omfang af Kræfter og Bestræbelser; thi
25 der skal atter ved denne Aftens Fest forkyndes, at Afspærringens Tid er
tilbagelagt. Den levende Enhets tendens i vort trefoldige Norden har givet os
Vendepunktet; ved den er en ny Phase dannet for den norske Patriotisme. Fra

nu af skal Nordmændenes Nationalfølelse være orienteret i sine
30 Sammenligninger og mere berettiget i sine Fordringer og i al sin Stræben mere frugtbar.

Vi have oplevet, m. H.: at Norges Navn, som vi selv saa længe næsten var ene om at udraabe, nu nævnes og paakaldes trindt om os. Er der da Tid at møde
35 denne Akklamation med Mistro og Tvivl? Vi have dog ingensinde været ufølsomme for de Fremmedes Hyldest. Mangengang tilegnede vi os halvsande Anprisninger av de simpeleste Tourister og lode dem optræde som Vidner om Norges nye Herlighed; vi klagede forresten over Miskjendelse og Tilsidesættelse fra alle Sider. Skulle vi da nu være uvillige og kolde, naar vore nærmeste
40 Stamforvandte bære Norges Navn i Skjoldet, medens de nævne der som et Løsen for en mægtig Stræben og for et stort Haab? Lader os heller med vor varme Deeltagelse møde denne Hilsen og stille os dens Fordringer klart for Øie! Vi kunne da i denne Høitids Aand sige vore Frænder, hvad der i Norge for dem er at søge, hvad vi have at give dem, og hvad vi ved dem skulle modtage.

45 Denne Aften er i Norden indviet til et stort Tilbageblik. Vi stille os betragende for vor Oldtid, fordi vi der ere nærmere ved Stammens Livskilde og anskue Slægtsbilledet der i dets eiendommeligste, skarpttegnede Træk. Danske og Svenske dvæle samtidig med os i den samme Betragtning og søge derved det
50 Samme som vi. Men i dette Mindets Fjernsyn optræder Norge ei som den ringeste af de Tre. Vor Nutids Kræfter ere i Svøbet; vor Oltids vare dristigt udfoldende. Vi staae i et dæmpet Skjær og se tilbage paa den vidstraalende Glands. For Norden har Norge bygget Mindets ærværdigste Tempel og fyldt det med Ordets og Sangens evige Magt. Den vise Edda, den klartskuende Saga
55 fremstillede i Norges Tungemaal de uforlignelige Skildringer, hvori det hele Norden gjenkalder sine dybeste Anelser og sit daadfuldeste Liv. Men jeg nævner ikke dette for her at standse ved vor hvilende Arv, som Norges nye Historieforskning skal vide at bevogte. Jeg vil tvertimod lade Oldtidens fjerne Billede afspeile sig i vor nærmeste Omgivelse; jeg tænker mig dette Billede
60 henstillet paa den Scene, hvoraf det er fremstaaet, og hvis Væsen og Bygning vi kjende, fordi den er vort Hjem. I denne Betragtning opfattes Forbindelsen klarest mellem det Nærværende og det Svundne, saa at vi overalt finde Norges Betydning for Nordens Oldtid fortolket og paavist i levende Former; thi dersom vi med Grund tillægge Norgens Dele et betegnende, sammenfattende Præg, da
65 maa det ogsaa erkjendes, at denne Karakter har sin Fuldendelse i Norge. Her ere Fjeldenes truende og beskjærmende Mure, her er den fastbyggede Kyst, der

ser ud over et aabent Verdenshav, her synes vi at skimte Gudernes Borge over
Alpehøidernes Jetteverden. Og selv de blideste, fagreste Træk i Nordens Billede
70 udfolde sig her i Strenghedens Favn. Naturaanden har ladet alle Frugt- og
Løvbelter skyde de høieste Bugter for at indtage Klipperiget i sin Velsignelse.
Derfor er intet Syn i Norden saa gribende og vækkende som en norsk Fjelddal,
hvor Menneskenes Færd, lig Asernes Liv fordum, paa eengang er mildt
bestraalet og alvorligt skygget. Alt hvad Nordens Myther sige om Gaaderne i
75 Livets store Modsætninger er her udpræget i Naturens mægtigste Billedskrift.
Baade Thors og Iduns Skjebner anskues klarest her, hvor den modne Krafts
fremstormende Stræben og den vaarlige Fornyetelses mildere Evne begge i
overhængende nærhed trues af den dunkle Jettemagt, der dog maa vige for
Livets høiere Aand. Men saaledes som denne Natur og disse Udviklingens givne
80 Betingelser indvirkede paa Fædrenes Væsen, saaledes ere de endnu virksomme i
Kjernen af det norske Folk. Intet af Nabofolkene staaer endnu saa bestemt som
dette i Oldtidens Belysning. Sagaoldets Livanskuelse og Lidenskaber røres
endnu i dets Hjerter, og Sagasprogets Vendinger paa dets Læber. Derfor kan
man ingensteds i Norden med en saa udbredt og sikker Virkning som her gjøre
85 vore Oldskrifter til Folkelæsning og lade dem forvandles til den levende
Tradition, hvoraf de ere udgangne. Men dette er noget Mere end en blot
hvilende Arv.

Naar da vore nordiske Frænder med os se tilbage paa en fælles Fortid og skatte
90 dens overleverede Billede som et Vækkemiddel for Nordens indre Kræfter, da
kunne vi kalde dem hid og sige dem, at Norge endnu omslutter den hele
Kraftfylde, hvoraf Oldtidsbilledet selv kun er en Form. Der er ingen Bram i
dette Udsagn. Det er kun en nødvendig Bekjendelse i det enige Nordens
Tjeneste; thi vore Frænder kjende endnu ei Norge saaledes som det skal sees i
95 denne Høitids Aand. Det nytter dem til Intet at tage dette Land og dette Folk
paa engelske og tyske Reisendes Vis, for at hjembringe et Allehaande of Skizzer
og Bemærkninger. Den begavede Nordbo der kommer hid i Nordens Navn,
maa leve sig ind mellem Fjeldene, til de blive ham hjemlige, og til de betro ham
sine Rigdommer; og søger han da i Naturen, i Sproget, i Folkelivet et
100 Styrkemiddel for Nordens Karakter mod den nivellerende, blandende
Tidsaand, da skal han finde det her; thi det er i disse Dale, at den universelle
Kulturs farveløse Lysstrøm møder den skarpeste, eiendommeligste Brydning.
Saaledes er Norge rigt i sin tilsyneladende Armod, og har meget at byde. Her er
det friske, vinkende Stof for den skabende Evne, her er den svulmende Sæd og
105 det jordgravende Guld, her rinde de dybeste Sundhedskilder for Nordens Liv.

Derfor har Enhver, som nu i Forberedelsens Tid dvæler ved denne i
Aarhundreder gjemte, uberørte Skat, taget gode Varsler for Aandslivets
Udfoldelse i vort Norge, og har havt Forudfølelse af en Epoche, da hine
110 frugtbare Elementer skulle findes optagne i et aandigt Billede, tifold renere og
sandere end det, Sagaoldet har kunnet efterlade.

Naar jeg nu skal berøre, hvad vi have at modtage for det, vi kunne give, da staaer
denne Fest for mig som et Vidnesbyrd, der er bedre end mange Ord.

115 Vi føle, at der i disse beslægtede Folks inderlige Samfærd ligger den sande Frelse
for en national Ensidigheds indesluttede Ubevægelighed. Som enkeltstaaende
have vi for Aandens Blik dog kun Skinnet af at danne en Helhed; thi Alt, hvad
vi vilde begynde paa til vor særegne Forherligelse, hører under den samme høiere
120 Aands Magt, der først med det enige Norden stiller en gyldig, udviklet
Individualitet i de modne Folkefærds Række.

I denne videre Omfatning finde vi efter vor lange Hvile den rette aandige
Paavirkning, vi erhverve der, under vor begyndende Stræben, Deelagtigheden i
125 den Sum af moderne Bestræbelser og Resultater, som hos vore Naboer viser det
universelle Livs gennemførte Kraft i den særegne Udviklingsform.

Men alt dette danner en høiere Indvielse for vor Nationalfølelse og giver Løfte
om en udviklet Virkekreds for dens hele Idræt. Saaledes kunne vi ikke undgaae
130 at arbeide for Norden, naar vi offre Norge vor Kraft; men saaledes skulle vi
ogsaa trygt møde de frygtede Paavirkninger. I dette Lands Natur, i dette Folks
Væsen ligger dog den stærkeste Modstand mod alt det uægtede Fremmede.
Norge skal hævde sin Plads, og det skal høres over Landene, at den norske
Streng lyder fyldigt og reent i Treklangen!

135 Det er Tvisten om Norge, der saa længe har splittet Norden. Norges Frihed har
næret dette Haab om Nordens enige Trefoldighed. Norges selvstændige
Udvikling i Nordens Aand skal tjene til Verkets Fuldendelse.

140 NOTE

1. Talen ble holdt etter at For Norge, Kæmpers Fødeland var avsunget.

Kilde

J. S. Welhaven: Samlede verker, Oslo 1990-1992, bd. 2.

Emner

Foredrag, Skandinavisme, Union

150

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/for-norge>

155

160

165

170

175

180